

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 szombat utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2
 A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyes cím: Arany 8. sz. út.

NAGYVÁRAD, január 14.

A sztrájk törvény.

(K. Ö.) A türethetetlen munkásviszonyok szükségessé tették a sztrájk jog törvényes szabályozását. Itt mindjárt állást foglalnunk a mellett, hogy a sztrájk jognak külön törvény útján való szabályozását tartjuk célravezetőnek és nem mint sokan akarják az új ipartörvény keretében való szabályozását. Az ipartörvény most is tartalmaz megfelelő intézkedéseket azok ellen, akik szerződészegést követnek el és azok ellen, akik a dolgozni akarókat a munkában akadályozzák. Mindazonáltal ezeknek az intézkedéseknek igénybe vételéről nem hallottunk semmit.

Az első irányelv, melynek a sztrájk törvényben érvényesülni kell, a munkaadók megfelelő szervezkedése. Ez szükséges több oknál fogva. Eddig azt hittük, hogy a munkaadók egyenként is elég erősek a munkások ellen magokat megvédeni.

Csalódtunk. A szakszervezetek oly hatalommá nőttek ki magukat, melyek a munkás révén a munkaadóval is rendelkeznek. A munkaközvetítés az ő kezükben van, ennek következtében feltétlenül

rendelkezik a munkás, ki akkor sztrájkol, mikor a szakszervezet ráparancsol. A helyzet tarthatatlanságát belátták a külföldön és a munkaadók kezdtek szervezkedni. A tarthatatlan helyzet arra tanította őket, hogy munkásaikkal szemben bizonyos altruisztikus hurokat pengessenek. Ezt nem bánják meg. Az a munkaadó boldogul leginkább, aki a leghumánusabb munkarenddel dolgozik. A jóléti intézmények, melyeket a gyáros életbe léptet, leginkább neki jövedelmeznek. Ezek és a munkaközvetítés, melyet a munkaadók szervezete magához ragad, oly jelleget adnak a munkaadók szervezeteinek, melyek a munkáskérdés szempontjából és ennek érdekében csak haszonnal működhetnek.

A második elv, mely a megalkotandó sztrájk törvényben érvényesülni kell, a szakszervezetek állami ellenőrzése. Az állami ellenőrzés az autonómiát semmiképp sem érinti és a legliberálisabban gondolkodó országokban is így van a dolog. Az állami ellenőrzést a szakszervezetek nem kerülhetik ki. Oly fontos hivatásuk van, hogy annak miként való gyakorlása a társadalom egyetemére nem lehet közömbös. Láttuk a magyarországi szakszervezeteknél. Valóságos anarchisztikus állapotokat idéztek az örökös sztrájk és bojkottálással. Holott, ha hivatásuk ke-

retében dolgoznak, munkástársadalmi szempontból kiszámíthatatlan jól tudnak cselekedni. A munkás anyagi és erkölcsi fejlődése az ő kezükben van, ami a társadalmi béke egyik eszköze. Ez már közérdek. És bár az állami mindenhatóság kiterjesztésének nem vagyunk szószólói, itt más megoldást nem tudunk.

Annál is inkább kell az állami ellenőrzés, mert enélkül nem érvényesülhet a harmadik elv. Ugyanis az az elv fog a sztrájk törvényben érvényesülni, hogy a mennyiben az illetékes bíróság a sztrájkot igazságtalannak minősíti, a kár viszatérítése a szakszervezet pénztárából történjék. Kell tehát állami ellenőrzés és a szakszervezeteket nyilvános számadásra kell kötelezni.

Mi ezt igazságos intézkedésnek tartjuk. És független bíróság mellett a szakszervezetek sem tiltakozhatnak ellene. Egy sztrájk ezekre menő károkat okoz a munkaadónak. Ennél sokszor sokkal nagyobb az erkölcsi kára. És miért van sztrájk? Mert a munkaadó nem türi a szakszervezetek bizalmi férfiának okvetlenkedéseit. De ez még nem komoly ok. Sokszor egy csekélységért, semmiért kimondja a szakszervezet a munkaadó ellen a bojkottot. Nem igazságos-e, hogy az bünhödjék, aki tudva, akarva kárt okozott.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A német katolikus nők társadalmi szervezkedése.*

Irta: Korányi Sarolta.

A német katolikus nőknek sikerült oly szervezetet alkotniok, mely alkalmas szunnyadó erők felébresztésére és munkába állítására egyetemes zászló és vezérlés alatt s ez a „Katholischer Frauenbund”, a katolikus nők szövetsége.

Mikor 1904. novemberében alakuló közgyűlését tartotta, a német katolicizmus egyik legnagyobb erőforrásának, a Volksverein-nak képviselője örömmel köszöntötte az újszülött nővérekét, mely husz az öt husokból, lélek az öt lelkükből; s úgy látszik, a hozzáűzött várakozásoknak meg is felel, mert három évi fennállása óta csaknem 12.000 tagot sorakoztatott az anyaszentegyház ez „Üdvhadsereg”-ébe.

Érezték azt a német katolikus nők, hogy az új idők új kötelességeket rónak rájuk, hogy korunk nőmozgalmaitól nem tarthatják magukat távol, hanem érvényt kell hitüknek és fel-

fogásuknak minden téren szerezniök, ezért 1903. agusztusában memorandumot intéztek a német püspöki karhoz, melyben e célra való egyesülésük szükségességét kifejtették. Memorandumuk kedvező fogadtatásra találván, hozzáfogtak a szervezkedéshez, hasonló intézmények tanulmányozásához; végleges megalakulásukat az értekezletek egész sora előzte meg, melyekre elsőrendű szakembereket hívtak meg. Aztán, mint az első titkári jelentésből olvasom, kilencvenhárom katolikus lapban mutatkoztak be a nagyközönségnek, 6577 címre intézett írásbeli, részben szóbeli felhívással igyekeztek a német nők kiválóbbjait megnyerni és minden ellenkezés és előítélet dacára, mellyel a női mozgalmak találkozni szoktak, első nagygyűlésükön már 1418 tagot jelentettek be, hogy pedig a további két év alatt hova fejlődtek, azt a múlt év őszén Münchenben tartott kongresszusokon volt alkalmam tapasztalni.

De mi voltaképpen a német katolikus nők szövetségének célja? Erre alapszabályainak első pontja így adja meg a feleletet:

Először a katolikus egyesületi élet különböző téerein működő nőket tervszerű munkára egyesíteni;

másodszor őket a női mozgalmak felől tájékoztatni;

harmadszor arra buzdítani, hogy azok megoldásán a katolikus világnézet szellemében dolgozzanak.

A szövetség központja Köln, egyházi tanácsadója jelenleg a kölni papnövelde igazgatója; ott van központi irodája, elnöksége; azonban ugynevezett „Zweigvereine”-ok alakulnak a nagyobb városokban, melyekhez ismét a körülötte levő kisebb helyek „Töchtervereine”-jei csatlakoznak.

A szövetség tagjai tehát lehetnek egyesek (minden katolikus nő), kik egy márkával — és egyesületek, melyek tíz márkával járulnak a közös költségekhez.

A szövetség nem felsőbbbsége, nem gyámhatósága, nem rendőrsége a hozzája csatlakozott egyesületeknek. Nem is élére, hanem szolgálatába akar állani az összes jótékony és szociális törekvéseknek; közkinccsé akarja tenni egyesek tapasztalatait, eszméit; tanulmányozni és hasznosítani mindazt, ami női érdek. Az egyesületeknek igyekszik propagandát csinálni, nekik működő tagokat szerezni, nemcsak szerezni, de kiképzésükről gondoskodni tanfolyamok, szociális kurzusok, vándorelőadások stb. útján. Különös figyelmet fordít a női keresetforrások tanulmányozására, segíti tettel és tanáccsal az önfentartásukra ráutaltakat, tanul-

* A *Katholikus Szemle* januári füzeteiből.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság

borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Angolországban azóta terelődött a szakszervezeti mozgalom a maga igazi kerékvágásába, mióta az angol bíróságok a szakszervezeteket tették anyagilag felelőssé a jogosulatlan sztrájkok által okozott károkért. Kezdetben fizettek, később belátták, hogy ezen az uton a sztrájkpénztár megőljöje lesz a munkásoknak. A józan ész győzött és a szakszervezetek nem rendeztek igazságtalan sztrájkokat. Azóta a helyzet megváltozott, de a tanulság bizonyító erejéből az mit sem von le.

A szakszervezetek maradjanak meg hivatásuk körében és akkor bármily törvényt is alkotunk, csak fejlődésük útját egyengetjük. A sztrájkvezéreknek ugyan befellegzik, de ez csak haszon nemcsak a közjóra, hanem a munkásokra is.

Polónyi nyilatkozata. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, *Polónyi Géza* igazságügyminiszter ma adta ki terjedelmes nyilatkozatát, melyben reflektál Halmos János volt polgármester támadásaira. A nyilatkozatban mindenek előtt valószínű okát adja Halmos támadó fellépésének ellene, azután pedig a nyilatkozatoknak egész áradatával és egy okmányon bizonyítja, hogy különösen a Geschwindt-féle gyár kitelepítési ügyében nem is volt szükség az ő közbenjárására, mert azt, mint a fővárosra nézve fontos ügyet maga Halmos János Fülepp Kálmánnal egyetemben még egy évvel korábban, mint a róla szóló aljas gyanúsítás az időpontot jelzi, szorgalmazta ki *Popovics* államtitkárnál.

Vázsonyiék munkában A főváros tegnapi közgyűlésén *Vázsonyi Vilmos* és *Sándor Pál* erős támadást intéztek *Fülepp Kál-*

mán főpolgármester ellen, meggyanusítván, hogy a közigazgatási bizottság egy albizottsága kiegészítésére vonatkozólag általa javaslatba hozott tagok javaslatba hozásában nem volt elég pártatlan. Tehát dolgozik erősen a kohaniták törzse és harcot kezd, minden ellen, ami nem tőle ered. — A főpolgármester tiltakozott a pártatlanság megsértésének vádjá ellen, de tiltakozása nem használt, mert a közgyűlés a főpolgármesteri javaslatba hozást tekintetbe nem vette.

»Megtartjuk és megtartjuk.« A hivatalos lap vasárnap száma négy törvény-cikk szentesítését közli. Az egyik a dunai halászat védelméről és kihasználásáról Romániával kötött egyezményre, a másik a mérték-hitelesítésről, a harmadik a kereskedelmi hajóknak s a tengeri hajók építésének állami segítségével és kedvezményekben való részesítéséről, a negyedik a marokkói reformok tárgyában Algeirásban tartott értekezlet főokmányának becikkelyezéséről szól.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 14.

Elnök *Justh Gyula*.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után:

Moskovitz Iván a kérvényi bizottság X. sorjegyzékéről tesz jelentést.

Elnök: Következik a közoktatásügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Markos Gyula: Örömmel üdvözlöi a tanítók fizetés rendezését, de egyenlő és méltányos eljárást kér a telekezeti és községi tanítók részére is. Kéri, adjon az állam nemcsak az állami, hanem a telekezeti tanítóknak is kedvezményt a vasutakra. A katolikus autonomia és

kongrua mielőbbi megvalósítását sürgeti, s ehhez a protestánsok szíves jóindulatát kéri. Sajnálja, hogy a király apostoli cselekedeteket Bécsben végez. Például az apostoli lábmosást. (Nagy derűtlenség.) Nekünk csak a fejünket mossák meg. (Zajos derűtlenség.) A nemzetiségi anyakönyvek eltörlését sürgeti. (Zajos helyeslés.)

A tenkei követ beszéde.

Horthy Béla: A kultuszárca keretén belül a képzőművészetekkel kíván foglalkozni. Művészeti oktatásunkban az egyéniségre kell nagyobb súlyt fektetni s ehhez képest azokat átalakítani. (Helyeslés.) Ez és a mintarajz iskola szerencsétlen szervezete neveli a művész proletariátust. Mind e bajokon a képzőművészeti iskolák egységes reformja segíthet, egy szabad iskola felállítása volna a legcélszerűbb. Építészetünkben nemzeti formanyelvet kívánunk, de nem teszünk semmit, hogy meg is csinálhassuk. (Ugy van!) Modern építők művészi iskolájára van szükségünk. Kívánatosnak tartána ha a király nagyobb összegeket fordítana a magyar civilistából a magyar művészetekre. (Helyeslés.) A költségvetést elfogadja. (Eljenzés és taps.)

Fábry Károly: Nemzeti szempontokból szükségesnek tartja, hogy középiskolai oktató-sainkból a német nyelv kötelező tanítása nélkülöztesse. A német nyelvet tudni hasznos, de nem kötelező szükség. Nyelvilag is el kell különíteni magunkat Ausztriától, hiszen kellenél többet tudunk úgy is németül. (Helyeslés.) Magyarországon bárki végig mehet a nélkül, hogy egy szót is tudna másképp, mint németül. (Ugy van.) Feltétlenül szükséges, hogy az ország minden polgára szóban és írásban birja a magyar nyelvet. (Zajos helyeslés.) A költségvetést elfogadja.

mányi alapot létesít, szóval a sok üdvös részletmunkát egységessé, a szövetséget az összes katolikus nőket és egyesületeket felkaroló, magába felvevő szervezetté akarja kiépíteni.

A szövetségnek mint ilyennek nem feladata a gyakorlati működés, hanem a tanulmányozás, előkészítés, kezdeményezés, támogatás; ezt különösen három bizottsága által viszi véghez, melyek közül az első a tudományos, a második a szociális s a harmadik a charitatív törekvések tanulmányozását tűzi ki célul. Tanulmányai eredményét a bizottságok az egyesületi közlönyben, röpiratokban és lapokban, a gyűléseken referátumokban bocsátják közre és támogatják munkájukkal az elnökséget, a választmányt és az egyes lokális központokat egyaránt.

Mindennek a lelkes és szorgos munkás-ságnak tükre volt a tavali müncheni kongresszus.

A kongresszus sok és nagy tanulságot nyújtott.

A szociális munka mindenütt előtérben áll, többen még a női szerzetesrendek közül is mindinkább erre a térre lépnek és idők jele, hogy a kongresszus folyamán épen a németországi Charitasband elnöke, Wertheim prelátus részéről hangzott fel az az óhaj, hogy az apácák ily alkalmakkor ne maradjanak távol a tanácskozásoktól. Természetesen óvakodnak a püspökök illetékességébe beleavatkozni, de egyikük csakugyan fel is függesztette e célból pár napra valamelyik rend klauzuráját.

Az is bizonyos, hogy azt az idegenkedést, mely ismeretlen, szokásaiban, műveltségében alantasabb társadalmi rétegek iránt oly könnyen támad különösen a nőben, ott már eltüntetted a meleg érdeklődés és igazi keresztény testvériségnek adott helyet. «Egy mindenkiért,

mindenki egyért», ez ott a jelszó. «Mi katolikus nők nem engedjük meg, hogy valamelyik nővérünkhöz egy ujjal is nyuljon a szükség, anélkül, [hogy segítségére sietnének] — mondja első jelentésében a szövetség lelkes ügyvivő titkára, *Freiin v. Karnep*. Gyönyörű program! Ilyen önértékes kijelentést azonban csak ott lehet tenni, ahol a közlekiismeret oly éber és érzékeny, hol annyian és oly szívesen dolgoznak a közjóért, hol ha valamely vidéki városban egy egyesület alakul, mindjárt néhány száz hölgy jelentkezik a munkára. És ki győzné felsorolni a találékony szeretet összes műveit, melyekben buzgólkodnak! Csak néhányat említek fel.

Gyönyörű tejkonyhák vannak pl. Münchenben, hol a csecsemőhalandóság csökkentésére orvosi ellenőrzés alatt a hölgyek sterilizált tejjel látják el olcsó pénzen a szegény nép osztály anyáit, ugyanott ingyen étkezhetnek gyermeküket tápláló asszonyok. Egyesek munkáscsaládok ruháinak, fehérneműinek tolozását vállalták magukra, de tanítják is erre estenként a nép asszonyait, ingyen foltokat adva nekik. Mások szegény betegeket nekik való étellel látják el; beszerzik a betegápolás korszerű segédesszközeit és kikölcsönzik azokat; helyettesítik a beteg anyákat otthonában, míg kórházban van. Gondozzák mint árva- és szegénygyámok a gyermekeket és szükségben levőket, a börtönben sinylődöket és az onnan kikerülteket. Gondoskodnak az iskolát elhagyó ifjúság vasárnap szórakoztatásáról, segítik őket pályaválasztásuknál; működnek patronage-okban, munkásnők, kereskedelmi alkalmazottak, magánhivatalnoknők egyesületeiben. Fényes ünnepeken oly hölgyek, kik a legdrágább tribünökhöz ülhetnek, elfoglalják a nép közt a mentőállomásokat. Működnek munkás- és

jótekonysági titkárságoknál, törzslapokat vezetnek a szegényekről, utmutatással szolgálva nekik és róluk stb. stb. Nem akarok túlozni, de úgy látszik, mintha ott mindenkit számon tartának. Alig foglalja el helyét egy katolikus cseléd, már ott van a meghívó a Katharinenstift részéről, hogy vasárnap délután szívesen látják; egyes hölgyek t. i. a rendőrségnél kísérik figyelemmel a helyváltoztatásokat. Bizalmi személyek értesítik az illetékes egyesületeket és egyéneket a falujukból városukból távozó cseléd- és munkásleányokról, azokat a vasuti misszió hölgyei várják, elszállásolják, elhelyezik, szemmel tartják. Az erkölcsvédelemben buzgólkodók az isteni Jó Pásztor példájára felkeresik bárhol az eltévedt bárányokat, a külföldre, sőt Amerikába eler áldott kezük. Az ugynevezett belső misszióban dolgozó hölgyek felosztják maguk között az utcákat, sorra látogatják a területükhöz tartozó családokat és ezek nem emelnek ellenük vádat magánlak megsértése címén, hozzá vannak szokva az egyleti hölgyek apostolkodásához úgy katolikus, mint evangélikus részről.

De nem akarom földi paradicsomnak festeni Németországot. Van ott is baj elég; a hitetlenség és a nyomában járó sok rossz nagy pusztításokat visz véghez ott is, de ezzel szemben csodákat mivel a jó lelkek önfeláldozó kitartása.

És csak mi magyar nők néznénk tovább is ölbetett kézzel népünk testi-lelki szenvedéseit, pusztulását? Hisz a nép a nemzet gyökere és nemcsak istenes, de honmentő munkát végez, aki kulturális és morális színvonalának, anyagi jólétének emelésén dolgozik.

Hogy hazánkban is mennél több ilyen munkása legyen, azt adja a jó Isten!

Bánffy szeged mellett.

Bánffy Dezső báró: Ballagi az egyetem sok baját a tanári inkompatibilitás hiányaiból vezeti le. Tényleg a tanárok közgazdasági tevékenysége sok bajnak az oka. Ha lehetett a középiskolai tanárookra nézve rendelettel korlátozni a mellékfoglalkozást, úgy lehetne az autonomia megsértése nélkül az egyetemi tanárok közgazdasági tevékenységét is mérsékelni.) E tekintetben teljesen osztja Ballagi nézetét. Felszólalásának tulajdonképeni tárgya a harmadik egyetem kérdése. (Halljuk! Halljuk!) A magyar állam nemzeti érdekei a harmadik egyetemnek Szegeden való felállítását parancsolják. Szeged követelte az egyetemet már akkor is, mikor Szegedet még csak nem is ismerte. Képviselőházi elnök korában 1893-ban egy szegedi küldöttség előtt a szegedi egyetem mellett foglalt állást. A kérdést nem Szeged kérdésének, hanem nemzeti kérdésnek tartja. (Helyeslés.) A miniszter kijelentései a harmadik egyetem dolgában nagy mozgalmat és versengést keltettek s ezért ezt nem tartja helyes taktikának. A köz szempontjából sokkal helyesebb lett volna, ha nyíltan megállapítja a miniszter a felállítandó egyetemnek helyét.

Engedje meg nekem a miniszterelnök ur, ehhez talán értek. (Derűtlenség.) A miniszterelnök ur egy ízben azt mondta egy szegedi küldöttségnek, hogy a kormány nevében ígéretet nem tesz, de igéri, hogy Szegedet jó akaratában fogja részesíteni. Ez nem kötelező csak amolyan ígéret mint amilyeneket miniszterek szoktak tenni (Nagy derűtlenség.)

Felkiáltások: Magáról tudja. (Zajos derűtlenség.)

Bánffy Dezső báró: Ezekamolyan ígéretet, de nagyon kívánatosnak tartaná, ha a miniszterelnök ezt a kilátásba helyezett jóakaratot most érvényesítse. Nézete szerint az új egyetemet Szegeden kell felállítani, ahol ez különben is nem új kérdés. Már a hetvenes években foglalkozott Szeged ezzel a kérdéssel. Trefort az akkori kultuszminiszter a nyolcvanas években a szegedi egyetem érdekében az elő tanulmányokat elrendelte s a kérdés tanulmányozása céljából maga is megjelent Szegeden. Az egész délvidék érdekeit képviselő délmagyarországi közművelődési egyesület is Szeged mellett foglalt állást, pedig az egyesület körébe beletartozik Temesvár és Arad is. A kérdésben állami szempontok kell hogy irányadók legyenek. E szempontok szerint pedig Szegedé az elsőség. (Helyeslés.) Kéri a minisztert vegye szíves jó indulatába a szegedi egyetem érdekében elmondottakat. (Zajos helyeslés.) A szónokot számosan üdvözlöik.

Pescha Miklós a tanítók helyzetével foglalkozik. A tanítók fáradtságos munkáját fizetésük emelésével kell honorálni. A nemzeti ségiek ellet a legjobb küzdelem a magyar nyelv intenzívebb tanítása a népiskolákban. A harmadik egyetemet Temesvár részére kívánja.

Hellebronth Géza a népiskolák tanítási nyelvének magyarrá tételét sürgeti. Evvel lehet megmagyarosítani az idegeneket.

Bredicianu Korjolan: Mi nem vagyunk idegenek, csak más az anyanyelvünk. Bredicianu a padot is erősen verte, úgy hogy az elnök reá szólt. Bredicianu azonban folytatta a padverést és hangosan kiáltotta:

— Tiltakozom, hogy idegennek nevezzenek bennünket.

Elnök a rendetlenkedő román nemzetiségi képviselőt rendre utasította.

Szünet után.

Szenikirályi Zoltán a kath. kongrua rendezét,

Kecskeméthy István pedig a katolikus autonómia megvalósítását sürgeti. Szóla nem hive a nőknek a kenyérkereseti pályákra való tódulásának.

Ezzel az ülés véget ért. Holnap folytatják a kultuszárca költségvetésének tárgyalását.

Egy család borzalmas tűzhalála.

A hegyek között a vastag puha hótakarróval borított Dámoson tegnap éjjel felütötte fejét a vörös kakas s elhamvasztott egy házat, melyen kívül még kilenc emberélet is áldozatul esett.

A borzalmas szerencsétlenségről tudósítónk a következőkben számol be.

Mátyás Pásk dámosi földmives tegnapelőtt este Brátkán járt, hol valami ügyet intézett el. Haza felé menet egy pálinkamérésben többet ivott a kelleténél. Mikor hazaérkezett családja már aludt.

Mátyás háza a falutól mintegy három kilométerre fekszik. Szalmafedele, két szobából áll, mely falusi szokás szerint középen a nyitott konyha által van elválasztva. A ház jobb oldalában lévő szobában lakott Mátyás Pásk feleségével, anyósával, öt gyermekével és egy szolgálóval. A baloldalon lakott testvére Mátyás Szimeon.

Mátyás Pásk hazaérkezte után a szobában szabad helyen szalmából tüzet rakott és ő is lefeküdt. Alig hajtotta le fejét, azonnal mély álomba merült.

A szalmából rakott tűz terjedni kezdett és sűrű füstjével csakhamar betöltötte az egész házat s elkábitotta az alvókat. A tüztől lángra gyult a szoba ajtaja is, melytől a ház faalkatrészei rövid idő múlva szintén égni kezdtek.

A tüzet a baloldali szobában alvó Mátyás testvére vette észre. A felébredt ember mikor lángban látta a jobb oldali részt a még szabad részen az udvarra menekült s a helyett, hogy testvére megmentésére sietett volna, az akolba kötött juhokat engedte szabadon s csak azután kísérelte meg, hogy testvére segítségére menjen.

Mátyás Pásk, akinek valószínűleg kevesebbet ártott a füst, mint a család más tagjainak, felébredt s az égő ajtót bedöntve a konyhán keresztül akart menekülni. Már csak egy lépésre lehetett az ajtótól, mikor a konyha beszakadt s maga alá temette az embert, testvére szeme láttára.

A konyha beomlása után egy hatalmas lángoszloppá vált az egész ház. A szalmatető s a fagerendák, melyek csak be voltak tapasztva, pár perc alatt martalékvá lettek a tűznek.

A tűz vörös fényét észrevették a faluban is, honnan minden ember sietett a mentésre. Mikor azonban a helyszínre értek, nem tudtak megmenteni senkit és semmit. Az égő házban színné égett a család minden tagja.

A hatalmas szén és hamu tömeg alól virradóra szedték ki a szerencsétlen embereket.

A borzalmas tüzről azonnal jelentést tettek a brátkai csendőrségnek és körjegyzőségnek, valamint a királyi ügyészségnek. A jelentés

után körjegyző a csendőrökkel együtt a helyszínre siettek s jegyzőkönyvet vettek fel.

A királyi ügyészség ma fog kiszállani s megtartani a vizsgálatot.

Előfizetési felhívás.

Fel-felhangzik naponta a közönség panasza a tisztességtelen sajtó ellen. Amely beleavatkozik a magánélet szentélyébe. Amelynek művelői tollal irnak, de revolverrel dolgoznak. És a mely ellen kellene már valamit tenni . . . mondják itt is, ott is.

Kellene tenni és még sem történik semmi. Mert a közönség olyan sajtót kap, amilyet érdemel.

Levegőből a sajtó nem él meg, hanem a közönségből. Ha a közönség botrányhajhász revolverlapokat támogat, hát akkor ne tessék panaszkodni a botrányok, a revolverezés miatt.

Új év kezdetén jó lesz ezzel számot vetni.

Tizenharmadik évfolyamába lép lapunk. Nehéz idők viharait állottuk ki, de a viharok csak megedzették erőnket, fokozták kitartásunkat, hogy soha egy pillanatra se feledjük a Tiszántúl célját, hivatását. Hivatásunk az, ami a tisztességes sajtóé lehet: erős keresztény magyar társadalmat nevelni s annak kezébe jó ujságot adni. A vallásos, erkölcsös, hazafias magyar ember a mi ideálunk, azt szolgálja tollunk immár tizenkét év óta. Esményekért küzdünk, a közérdeket szolgáljuk.

A mikor a sajtó kinövésai a közönségnek nyakára kezdenek nőni, nem lesz szerénytelenség tőlünk, ha egyszerűen multunkra mutatunk. Ami multunk erős záloga jövőnknek. Mikor tehát az új év kezdetén a közönség hathatós támogatását kérjük, abban a reményben tesszük, hogy a sajtóra való panaszok nem marad üres szó s meglesz az alság tanbelőle, hogy a közönség a maga érdekében is a tisztességes sajtó zászlaja alá áll.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 "

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 "

**A »TISZÁNTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.**

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Uj esperes.** Dr. Szemrecsányi Pál megyés püspökünk Kovács József mezőtelegdi plébánost kinevezte az élesdi kerület esperesévé.

* **Görögök ujéve.** Tegnap volt az uj-esz endeje görögsertartásu polgártársainknak. Az ünnep alkalmából a gör. szert. székesegyházban az isteni tiszteletet dr. Stán Flórián az új kanonok tartotta. Dr. Radu Demeter püspököt városunk előkelőségei közül számosan keresték fel s kívántak neki őszinte szívből boldog új esztendő.

* **A vasutállomás előtti tér rendezése.** Többször felszólaltunk már azért, hogy az államvasutak nem akarja rendezni a nagyvárad vasutállomás előtt levő teret s az állomáshoz vezető utat. A város az egész Főutcát kiaszfaloztatta s most csak a volt Wöberháztól az állomásig terjedő mintegy 100 méter ut s az állomás előtt levő térség van a régi állapotban. A közönség aszfalton jut ki az állomás előtti házig s innét sáros, lucskos időben bokáig érő sárban kénytelen gázolni a vasuti felvételi épületig. Nagyvárad városa átirta ezen területnek és utnak a kiaszfalozásáért az államvasutak igazgatóságához, ahonnan most azt a választ nyerte, hogy az 1907. évben már nem rendezheti ezt az utat, hanem utasította a vasuti felügyelőséget, hogy a terület és ut kiaszfalozását vegye fel az 1908. évi munkaprogramba. Tehát még egy évig várunk kell a terület rendezésére.

* **Százezer koronás alapítvány.** A kereskedelem-, földmívelés- és vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterek, mint a hivatalos lap tegnapi száma közlé, pellérdi Bráza Kálmán földbirtokos volt országgyűlési képviselőnek köszönetüket nyilvánították az általa mezőgazdasági, ipari, iparművészeti és kereskedelmi iskolai, valamint ugyanezen célokat szolgáló külföldi utazási ösztöndíjakra tett 100,000 koronás alapítványért.

* **Kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter az élesdi m. kir. adóhivatalhoz Bandy József nagykáti és a tenkei m. kir. adóhivatalhoz Horváth József szombathelyi adóhivatali gyakornokot adótiszttekké ideiglenes minőségben kinevezte. — Rimler Károly polgármester a városnál megüresedett havidíjas állásra Sugár Dénest nevezte ki. Sugár már 13 év óta mint napidíjas buzgón szolgálja Nagyvárad városát.

* **Janky József temetése.** Vasárnap délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra néhai Janky József haló porait. A Kálvária-utcai gyásházánál nagyszámu előkelő közönség különös sok urinó gyűlt össze, hogy megadja a kiváló polgárnak az utolsó tiszteletet. A többek közt ott voltak: Glac Antal főispán, Fetser Antal felsz. püspök, Széchenyi Jenő kanonok, Szokoly Tamás orsz. képviselő, Czifra Gerő, Hoffbauer Pál az osztrák-magyar bank fiókjának főnöke, Mezey Mihály, Varró Domokos, Kovács Jenő, dr. Kovács S. János, Schvarcz Géza százados, Grosz József vasuti mérnök, Szilágyi Dózsa, dr. Bodor Károly, dr. Szabó György, Markbreit Sándor, Stark Gyula, Kaczián Károly, Peiser Károly, dr. Gyémánt Jenő, b. Gorup Arthur, Jelinek Ferenc, Sztankovits József, Belezna Antal, Kugler Albert, Voszka Ferenc, May Sándor, dr. Fisch Aron, Sebő Pál, dr. Imrik Gusztáv, Ternyei Antal, dr. Mihelffy Lajos, Fekete Sándor, Andrényi Gusztáv, Vlád Agoston. ifj. Moskovits Mór, dr. Moskovits Miklós, Hollósy Dezső, Kiss Károly, Fehér Gyula, Számborovszky Rezső, Strohmayer Pál, Bócz Jenő, Csatóy István, Kolozsvári Sándor, Lévai Márton, Barza József, Kirschner J.; * kereskedelmi és iparkamara képviselőiben

megjelentek: Huzella Gyula elnök, Reismann Mór alelnök, dr. Sarkadi Lajos titkár, dr. Horványi Géza, Sztarill Ferenc, Sziládky Ernő, Ullmann Sándor, Peller Ferenc tagok, Fuszek Lajos irodatiszt. A koporsót a nagyszámu családtagok állták körül. A gyászsertartást Imrik S. Zoltán várad-olaszi-i plébános végezte segédlettel. A díszes érckoporsót s a koszorus kocsit elborították a szebbnél-szebb koszorus, köztük a család koszorusin kívül a keresk. kamara, a Biharmegyei Bank stb. remek koszorus. A gyászmenet, hosszú kocsisortól követeve, a városon keresztül az újvárosi központi temetőbe vonult, ahol a köztiszteletben állott férfit hült tetemeit a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

* **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Kapitány Béla élesdi kir. járásbírósi irnokot az aradi kir. járásbíróshoz helyezte át.

* **Az ügyvédi kamara háza.** Jelentős volt a vasárnap közgyűlés a nagyvárad ügyvédi kamara életében: elhatározta a kamara, hogy házat épít. A közgyűlésen Hlatky Endre elnöke alatt jelen voltak: dr. Berkovits Ferenc, Jancsó Dezső, dr. Schweiger Ede, Szacsavay Akos, Ficzek Lajos, dr. Márkus László, dr. Békefi Gyula, dr. Krüger Aladár, dr. Adorján Armin, dr. Poynár Szevér, dr. Medvigy Gábor, dr. Papp Károly és dr. Bárdos Imre ügyvédek. Többek hozzászólása után elfogadták az elnök előterjesztését, a melynek értelmében a kamara megvásárolja a Széchenyi-téren lévő Amánt-féle házat. A házvétel nemcsak anyagi előnyökkel fog járni a kamarára, hanem egybékint is, egy a kamara beléletére, mint tekintélyére emelőleg fog hatni.

* **Uj segédorvos a gyermekkorház-nál.** Glac Antal főispán dr. Gergely Dávid gyakorló orvost a Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorházhoz segédorvossá nevezte ki.

* **Uj halastó a megyében.** A mai hus drágasági viszonyok mellett, mikor a földmívelésügyi miniszter is fontos tényezőnek tartja a drágaság csökkentésére a haltenyésztést a halastavak létesítését, megyés püspökünk szép példával halad előre. A püspökség egyik birtokán Barmód pusztán akar halastavat létesíteni. A halastó létesítésével kapcsolatosan a pusztán öntözési műveleteket is akar végeztetni a püspök. E műveletekhez szükséges műszaki tervek elkészítését a földmívelésügyi minisztertől kérte. A miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy a kérelmet teljesíti s a tervek elkészítésével a kulturmérnöki hivatal és az országos halászati felügyelőséget bizza meg.

* **Közbiztonság a szalárdi járásban.** 1905-ben a szalárdi főszolgabíró annyira megfélemlült a járása területén megingott közbiztonságtól, hogy kérelemmel járult a postaigazgatóságához, miszerint a postai pénzküldemények biztosítása céljából a postaküldönc mellé az év október 1-ső napjától március 31-ig bezárólag egy kíséret is alkalmazzon. Ez a kíséret természetesen tetemes anyagi kiadásokkal járt. A postaigazgató tegnap átirta ebben az ügyben az alispánhoz, hogy a szalárdi közbiztonságról adjon felvilágosítást. Ha a közbiztonság megjavult 1905 óta, akkor a postaküldönc a jövőben nem fog egy külön őrzéssel járni. Az igazgató arra is kéri az alispánt, hogy ha a közbiztonság még most is olyan gyenge, mint volt 1905-ben, úgy annak megjavításáról gondoskodjék.

* **Statistika a sorozásokról.** A honvédelmi miniszter körrendeletet bocsátott ki minden város és vármegye törvényhatóságához.

A körrendeletben arra utasítja a törvényhatóság vezető tisztviselőjét a miniszter, hogy az 1904, 1905-iki sorozások eredményét írják össze és a készített kimutatást hozzá terjeszték fel.

* **Vizvezeteket a kisedóvodáknak.**

A nagyvárad tiz óvodát átvette az állam, azonban az épületek fentartása továbbra is Nagyvárad város terhére maradt. Az óvodák felügyelő bizottsága most jelentést tett a városnak az épületeknél észlelt hiányokról. A többi között kilenc óvodánál a vízvezeték nincsen bevezetve az épületekbe, csak vízvezeteki kut van az udvarokon; a tizedik (csillagvárosi) óvodánál pedig egyáltalán nincs bevezetve a vízvezeték: Mivel pedig a téli időben az udvarokon befagynak a kutak, az óvodáknál állandó bajok vannak a vizszolgáltatás körül. A felügyelő bizottság kéri, hogy a kilenc óvodánál a vízvezeteket az épületbe vezessék be s a csillagvárosi óvodát hasonló módon lássák el vízzel.

* **Uj magyar állampolgár.** Schuster Ferenc volt németországi állampolgár Magyarországon vett magának birtokot és tartózkodási helyét is ide helyezte át. A magyar föld nagyon megtetszett neki s honosította magát. Tegnapelőtt 10 órakor tette le az új lakó az állampolgári esküt a főjegyző előtt. Schuster kisszántói birtokos és már oda is költözött.

* **Egy képviselő párbaja.** Hódy Gyula orsz. képviselőnek egy kávéházi incidensből kifolyólag afférje támadt Vidéky Aladár joggyakorlóval. Az ügy tegnap a Fodor-féle vívóteremben kardpárbajjal intéződött el. Hódy segédei Sztamári Mór és Szász József orsz. képviselők voltak. Mindjárt az első összecsapásnál Hódy a balkarján, ellenfele pedig a mellén kapott erősebb vágást, mire a segédek a párbajt beszüntették. A felek kibékültek.

* **A városi árvaház ügyei.** Nagyvárad város árvaházának igazoló választmánya csütörtökön, január 17-én délután 4 órakor a városházán ülést tart.

* **Elitelt szénuzsorások.** Hogy a forgalom nehézségei miatt a szénkészlet Budapesten megcsappant, a nagyban-kicsiben áru szénkereskedők a közönség bérére a szén árát irtózatosan felszöktették, amit nagyon megsínylett Budapestnek különösen kevésbé módos népe. Valóságos uzsorát üttek szénkészletükkel. A rendőrség a közönség mind sürűbb panaszára több kereskedő ellen a vizsgálatot megindította és minthogy a panaszlott visszaélések rájuk bizonyultak, őket a tegnapi napon elég érzékeny büntetés el sújtotta; így Sugár Vilmost 400 korona pénzbüntetésre és 20 napi elzárásra, Winter Hermant 200 korona pénzbüntetésre és 10 napi elzárásra, Steiner Miksa és Fröhlich Vilmost, mint a Steiner Miksa és Társa cég beltárgyjait 200—200 korona pénzbírságra és Gombos Józsefet szintén annyira ítélte el. Egy tekintet a nevekre elég, hogy megbizonyosodjunk, mitéle uton-módon szipolyozza tág lelkiismerettel a társadalmat az a faj, mely a pozitív kereszténység ellen Magyarországon hegemoniára törekszik. Es mi még mindig tétlenek vagyunk.

* **A lakodalmi lövöldözés következménye.** Végzetes szerencsétlenség okozója lett Béltényeren f. hó 13-án azon falusi rosz szokás, hogy lakodalmakkor pisztolylövészekkel iparkodnak az ünnepség külső pompáját emelni. Amint ugyanis az említett nap délutánján zeneszó mellett nagynéppel jött egy jegyespár esküvőre a templomba, mikor a menet a község háza előtt elhaladt a revolverekből durro-

gató legények egyikének golyója a völegénnyel karonfogva haladó nyoszolyóleány karjába fúródott. A rögtön összeesett leányt Tenkére szállították orvoshoz, honnan azonnal csendőrök szállították ki az eset nyomozása és tanúk kihallgatása végett. A leány sebe jelentékeny, de valószínűleg nemesebb szerveket nem sértett a golyó.

* Letartóztatott váltóhamisítók.

Megirtuk, hogy *Biringer* Tivadar kapuvári születésű 37 éves magánzó apja *Biringer* Mátyás soproni földbirtokos nevére két darab, egyenként 30000 korona értékű váltót hamisított. *Biringer* Tivadarnak e bűnös manipulációjában egy *Ház Jenő* nevű hirhedt pénzügynök volt a bűntársa. Mint most fővárosi tudósítónktól értesülünk, *Ház Jenő*t a Bristol szállóban vasárnap letartóztatták, sőt *Biringer* Tivadar is hurokra került Monte-Carloban. A budapesti rendőrség megkeresésére ugyanis, mint egy távirat jelenti, *Biringer* Tivadart a monte-carlói rendőrség tegnap letartóztatta. A váltóhamisító fiatalembert a napokban Budapestre kísérik.

* Adományok a gyermekkorházaknak.

A »Sztaroveczky« gyermekkorház »Röntgen« alapja javára *Bleyer* Lajos 50 koronát, *Grósz Sándor* 20 koronát adományozott, a nemes szívű adakozóknak ezton mond hálás köszönetet az intézet igazgató főorvosa.

* Stefániai Imre. A zenekritikán kívül

érdemes a nagyváradi kamarazene estélyek ünnepelt hősről e helyen is néhány apróságot elmondani. *Stefániai Imre* még csak 21 éves és a berlini mesteriskolán képzi magát. Tanárai el vannak ragadtatva fényes tehetségétől s a berlini mesteriskola tanárává kívánják lekötöni. Legközelebb *Stefániai* az állam támogatása mellett Oroszországba megy hangversenykörútra, ahol a »zongora Kubelikje« bizonytal csak újabb dicsőséget fog szerezni magának is, a magyar névnek is.

* Korcsolyázás katonazenével. A

nagyváradi sport-egylet január 13-ára jégünnepélyt akart rendezni a városligeti jégpályán, azonban az ünnepély elmaradt, mert a katonazene az udvari gyász miatt eltiltatott a közreműködéstől. Az egylet azonban mégis megtartja később a jégünnepélyt a katonazene közreműködésével, még pedig a jövő vasárnap, január 20-án.

* **Tüzeset.** Tegnap, hétfőn reggel 7 óra tájban tüzet jeleztek a tüzőltő őrtanyába. Körös-utcán a 20. sz. háznál *Klein Sámuel* kamarájában a kiterített ruhaneműek gyuladtak meg. A tüzet azonban pár perc alatt elfojtották; a kár jelentéktelen.

* **Rablógyilkosság az expresszvonaton.** A turini expresszvonaton az éjjel megáramadtak egy körülbelül harminc éves angol hölgyet. Kalapácsal fején súlyosan megsebesítették és kirabolták. A sebesültet a Chambery-i kórházba szállították. Az angol hölgy elleni merényletet *Avigliana* és *Bussoleno* állomások közt követték el. A tettesek számos kalapácsütést mértek áldozatuk fejére, azután elrabolták annak óráját és pénzét. A kalapácsot megtalálták a helyszínén. A tetteseket erélyesen nyomozzák.

A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyancsak mindenféle nyomtatványo kjtányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.

IRODALOM.

Religio. Megjelent *Dudek* János dr egyetemi tanár kitűnően szerkesztett folyóiratának, a *Religió*nak 2. száma a következő figyelemre méltó érdekes tartalommal.

Mire valók a Szentlélek ajándékai? *Beliczky* János dr-tól — A »Comma Joanneum.« *II. Zubriczky* Aladár dr-tól. — A kereszténység nyomai Pompejiben. *Császár* József dr-tól. — A püspöki egyházlátogatásokról *II. — on* dr-tól. — A nagy bűn. *II. Katona* József dr-tól. — Egyházi világkrónika. —y —la-tól. — Irodalom. *Wajditsch: Jézus. Lélek-életteni (spiritizta)* tanulmány. — A Prot. Egyházi és Iskolai Lap följajdulása a karácsonyi könyvpiac fölött. — Telefon.

A kiváló folyóirat előfizetési ára egész évre 12 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX. ker., Ferenc-körut 39.

EGYESÜLETEK.

Meghívás!

A nagyváradi első általános munkás betegsegélyező pénztár egylet folyó évi január hó 27-én délután pont 3 órában a tüzőltő laktanya nagytermében évi közgyűlést tart, a következő napirend mellett:

I. Elnöki jelentés.

II. Az évi számadás bemutatása, felmentése a tisztviselői karnak.

III. Tisztviselők választása és pedig: 1 elnök, 1 alelnök, 24 igazgatósági tag, 5 felügyelő bizottsági tag, 5 választott bírósági tag és 2 jegyzőkönyv hitelesítő.

IV. Esetleges indítványok, melyek a gyűlés megelőző 8 nappal írásban be lettek adva az igazgatóságnak.

Felhívjuk egyletünk minden rendes tagját, hogy rendbe hozott tagsági könyveiket magukkal hozva, a fentnevezett napon és helyen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek, annnyival inkább, mert ha a tagok kellő számban meg nem jelennek, úgy a gyűlés azon napon meg nem tartható, de a reá következő vasárnap, azaz február hó 3-án a tagok bármily csekély számmal legyenek is, a gyűlés megtartatik.

Nagyvárad, 1907. január hó 6-án

az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

Lázadás egy hajón.

Budapest, jan. 14. (Saját tud. táv.) Port of Spainből jelenti egy táviratunk: A Kanada nevű francia postagőzös nem folytathatta az előírt időben utját, mert a fedélzeten levő 500 munkás között, akiket a Panama-csatorna építéséhez fogadtak fel, lázadás tört ki. A gőzös parancsnoka az itteni kikötőben horgonyzó francia hadihajó parancsnokától katonai segítséget kért.

A hannoveri királyné temetése.

Budapest, jan. 14. (Saját tud. táv.) Gmundenből jelentik: *Mária királyné* temetése jövő szombaton lesz. A király megjelenését már hivatalosan bejelentették. Ott lesznek *Ferenc Ferdinánd*, *Jenő*, *Frigyes*, *Károly Ferdinánd* és *Ferenc Szalvátor kir. hercegek*, *Mária Valéria kir. hercegnő*. A német császár nagyon meleg részvétlét küldött a *Kumberlandi hercegi családnak*.

Z E N E.

A negyedik kamarazene hangverseny.

A negyedik és utolsó. Fáradhatatlan tevékenység, őszinte lelkesedés, nagy kitartás hozta létre ezt a négy hangversenyt, melyek nélkül nagyon szükösen zárult volna az idei hangversenyévad.

A 4 hangverseny mindenike egy-egy zenei esemény volt. A világhírű cseh-kvartett előadása felejthetetlen gyönyörűséget szerzett minden zenekedvelőnek, szintugy *Stefániai Imre* is, kinek csodálatos zongorajátékában vasárnap másodsor gyönyörködhetünk. A nemes felfogású hegedűművész: *Renner* Arpád is kellemes emlékeket hagyott itt maga után s a vendégművészek produkcióit értékes keretbe foglalta a szereplésben még fiatal, de a tagok művészi kvalitásai tolytán már meglehetősen magas színvonalon álló vonósnegyes társaságunk, mely a hangversenyeket rendezte és számos szép és nehéz számmal működött közre.

A közönség szépen pártolta a művészi vállalkozást, mely ha nem is egészen, de már nagyobbbrsztt elérte kitűzött célját, hogy t. i. igazi zeneértő közönséget neveljen Nagyváradon.

Azért mondjuk, hogy csak részben érte el a jelzett célt, mert még a negyedik hangverseny után is két hölgy következő párbeszédének voltunk önkénytelen fültanui.

— Bámulatos, hány darabot tud könyv nélkül ez a *Stefániai*.

— Az semmi, az én *Móricom* hetven magyar nótát tud elhegedülni kotta nélkül . . .

Bizonyos, hogy sokan eljártak a hangversenyekre, a kik nem értettek belőlük semmit, de legalább csodálkoztak. Es utóvégre ez is haladás, de főleg örvendetes dolog az, hogy a klasszikus zene divatba jött, honnan már csak egy lépésnyire van a cél; hogy ne csak divattá, hanem igazi szükségletté váljék.

Nagyon szeretnők, ha a még hátralevő félévszezonban még két-három hangversenyt rendezne a társaság. Az eddigi rendszer mellett a közönségnek úgy a zsebe, mint a kedve és lelkesedése könnyen kibírná az áldozatot és az élvezetet. Különösen érdekes és változatosság kedvéért szükséges is volna egy jobbfejta kamarazene, vagy énekesnő fölléptetése. Az ének fontos ága a klasszikus zenének s bizony *Barbi Alice* 8—10 év előtti fellépte óta nem igen hallottunk igazi klasszikus éneket.

A vasárnapi hangversenyről egyébként nem sok újat írhatunk, mert meg kellene ismételnünk szóról-szóra multkori véleményünket. *Stefániai Imre* nagyszabású s teljesen kész művész. Művész akkor is, ha *Liszt* szédítő tarantelláját játsza, akkor is, ha *Chopin* apró darabjait adja elő. Utóbbiak közt érdekes volt a csupán balkézrel játszott *As-dur* etude. Nagyon értékes szám volt *Schumann C.-dur* ábrándja és sok tapsot aratott egy *Strauss-Valcer*, melyet a művész saját átiratában játszott el.

Közben vonós-négyes *Csajkovszky D.-dur* kvartettjéből az *Andante* tételt majd egy kisebb igényű *Dvorzsák-keringőt*, később pedig *Borodin Nocturne-jét* játszotta. Legszebb volt az utolsó, melynek dallama és szólamszövése igazán gyönyörű.

Négy fényes sikerű hangverseny után, ha

a közönség nevében is köszönetünket nyilvánítjuk a kamarazene társaság összes tagjainak a nyújtott zenei élvezetekért, nem bucsuzhatunk tőlük más szóval, mint: — a viszontlátásra!
Dr. K. J.

MULATSÁG.

Háziestély. Mesés háziestélye volt vasárnap este a Nagyváradai Katholikus Legényegyesületnek. A farsang jól köszöntött be az egyesületbe. Hozott sok látogatót és derült jókedvet. Volt ott vidámság és rend, valóban főlemelő képet nyújtott újra a nagyterem hullámzó sokasága. A jelen voltak közül a következők nevét jegyezhetjük föl:

Asszonyok: Fazekas Lajosné, Bereczki Lászlóné, Ocskó Istvánné, Oláh Lajosné, Tóth Károlyné, Ládaj Gusztávné, Kudar Józsefné, Rádaj Péterné, Plander Jánosné, Keresztesi Józsefné, Popovics Mihályné, Tóth Sándorné, Sönberger Dánielné, Wermes Lajosné, özv. Kauczil Istvánné, Pásztor Sándorné, Fehér Józsefné, Daka Jánosné, Kelemen Andrásné, Nagy Lajosné, Halmi Lászlóné, Nagy Dánielné, Grenó Istvánné, özv. Szabó Jánosné, özv. Tidár Mihályné, Tóth Mihályné, Gugner Lajosné, Szabó Sámuelné, Telekdi Sándorné, Kmecz Sándorné, Maricskó Jánosné, özv. Koszta Tivadarné, Nagy Eduárdné, Oláh Józsefné, Joó Istvánné, özv. Bereczki Gézáné, Szekerczés Péterné, Papp Imréné, özv. Papp Györgyné, Buzás Jánosné, Bárbu Jánosné, Domján Jánosné, Rajnák Józsefné, özv. Demján Józsefné, Völgyi Lajosné, özv. Kovács Lászlóné, Raszter Mihályné.

Leányok: Fazikas Rózsika, Bereczki Rózsika, Ocskó Erzsike, Oláh Margitka, Tóth Mariska, Ládaj Gizuska, Kudar Mariska, Balogh Margit Ósi-pusztá, Rádaj Annuska, Plander Mariska, Keresztesi Gizella, Popovics Juliska, Tóth Vilma, Sönberger Annuska, Nemes nővérek, Kauczil nővérek, Pásztor Margitka, Fehér Piroska, Daka Emmuska, Kelemen Erzsike, Kohant Jozefin, Nagy Erzsike, Halmi Erzsike, Nagy Juliska, Grenó Juliska, Szabó Juliska, Tidár Erzsike, Tóth Erzsike, Gugner Piroska, Szabó Mariska, Telekdi Etelka, Kmecz Etelka, Maricskó Rózsika, Koszta nővérek, Nagy Juliska, Oláh nővérek, Joó Ilonka, Bereczki Lénke, Szekerczés Juliska, Papp Juliska, Papp Juliska, Buzás Juliska, Papp Rózsika, Bárbu Mariska, Demján Ilonka, Demján Margitka, Kovács Teruska, Raszter nővérek.

Bál Vaskóhn. A vaskóhi kath. egyház, iskola könyvtára javára f. évi január hó 20-án, vasárnap, a vaskóhi nagyvendéglőben bált rendez. Belépti díj személyenként 1 kor. 20 fill. Felülfizetések, tekintettel a jótékony célra, köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Papa lánya.
Szerda: Papa lánya.
Csütörtök: Vig özvegy.
Péntek: Cigánybáró.
Szombat: Lovag ur (ujdonság.)
Vasárnap: Lovag ur.

A papa lánya.

Téved Somogyi Károly igazgató ur, ha azt hiszi, hogy elég Kornai Berta nevét kövér betűkkel kiszednie a szinlapra s akkor mindenféle ostobaságot beadhat a közönségnek. Nem különben tévednek a Szigligeti-színháznak egyébként derék művészei, ha azt hiszik, elég a Kornai Berta játékmódorát utánózni és kész a zajos siker. Végül tévedett az egész

közönség, mely a szinlapról itélve azt gondolta, hogy énekes bohózatban lesz része. Énekes csak volt a darab, de bohónak nevezni nehéz lenne a folytonos ásitások közt lassan vánszorgó tákolmányt.

Ujságírói felületességgel és professzori unalmassággal összeollózott fércmű az egész. Egy régen elkoptatott fogás: egy kis csere az alapja, a vége pedig házasság. Közben kinosan kipréselt lapos szellemességek, csapnivalóan rossz kuplék a Sztojanovits Jenő leggyengébb dallamaira, unalmas magyarázatok, ismétlések s végül elérkezik a rég várt pillanat: a függöny jegördül. Akár fel se ment volna.

A szereplőkről nincs mit följegyezni. Aki igyekezett valamit csinálni a szerepéből, kárba vesztett a fáradsága; semmiből nem csinálhatott valamit. Aki nem nagyon igyekezett, aki slendriánul elnagyolta a dolgot — s ilyen volt a legtöbb — az is csak odáig jutott. Fátyolt reájuk.

Elő nagyváradai tejgazdaság.

Nagyobb uradalmakkal kötött egyezés folytán naponta fejt

friss tejet

— mely minőségre minden kezelést felülmul, — házhoz szállít bármily kis mennyiségben is.

Minden megmaradt tejmenyi-ségből technikai uton *kitünő tea vaj* állít elő, melynek minden darabjain a valóságát a czégjelzés biztosítja

A tej kitünő minősége és tártartalma minden vidékről beszallított tejet felülmul s a kihordás pontossága minden gazdasszony előnyére szolgál.

Lefölözött, sütésre alkalmas tej literenként 8 fillér. — Nagyobb és állandó vételnél árkedvezmény.

Író, tejszín, turó, tejföl bármikor kapható. Megrendelés bármely kihordónál, vagy a Menház-utca háta mögött Grünfeld Áron lakásán, Liget-utca, 13. sz. a. eszközölhető.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, január 14.

Buza április	— — —	14.92	—	14.94
Rozs április	— — —	13.40	—	13.42
Tengeri május 1907.	— — —	10.32	—	10.34
Repcze aug.-ra	— — —	25.80	—	26.—
Zab ápr.-ra	— — —	15.00	—	92.78

Értéktözsde.

Budapest, január 14.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—

Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

NYILTTÉR.

Egyszeri vásárlás által mindenki meggyőződik, mily olcsón lehet az ujonnan megnyílt

arany, ezüst, ékszer
és óra áruházban

vásárolni,

Bémer-tér 2. szám, az emeleten
(Molnár-téle cukrászda fölött.)

1 finom nickel óra	2 frt. 50kr.
1 finom acél óra	2 frt. 75kr.
1 valódi ezüst óra	5 frt. — kr.
1 arany női óra	12 frt. — kr.
1 arany férfi óra	25 frt. — kr.
1 20 grm. arany férfi lánc	24 frt. — kr.
1 35 grm. női Lorgnon lánc	41 frt. — kr.
1 4 grm. karika aranygyűrű	5 frt. — kr.
1 3 grm. fejes aranygyűrű	3 frt. 50 kr.
1 ingaóra ütőszerezettel	8 frt. — kr.
1 falóra ütőszerezettel	2 frt. 50 kr.
1 ébresztőóra	1 frt. 50 kr.

Uj órákért 5 évi jótállás.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközök, meg nem felelő árut visszacserelek. — Altalamb javított órák és ékszerek, mint ujak kerülnek ki műhelyemből 3 évi jótállás mellett, rugótörés esetén is. Tessék árjegyzéket kérni.

HERBST FÜLÖP,

amerikai mű-órás és ékszerész.

Egy éves önkéntességre

Előkészítő Tanfolyam.

F. évi február hó 20-án megnyílik elsőrendű középiskolai tanárok vezetése alatt a második.

Előkészítő tanfolyam,

amely f. é. június hó 20-áig tart.

Jelentkezhetni mindennap d. u. 2-5 órakor alulírt igazgatósági irodában.

Dénes Pál,

az Előkészítő Tanfolyam igazgatója
Tisza Kálmán-tér 3. szám.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Kis leány. A fogadást megnyerte: Stefániai Imre római katolikus vallású és tősgyökeres magyar.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

PF AFF K Á L M Á N

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban
Szigoruan szabott árak mellett.

Hirdetmény.

A Polgári takarékpénztár részvénytársaság
évi rendes közgyűlését

f. hó 24-én d. u. 4 órakor saját helyiségében fogja megtartani a következő tárgysorozattal:

1. Az igazgatósági jelentés, mérleg és zárszámadások előterjesztése.
2. A felügyelő bizottság jelentése s ennek kapcsán az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.

3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés a nyugdíj alap állásáról.
5. Felügyelő bizottság választása.
6. Kisorsolt és üresedésben lévő választmányi tagok helyének betöltése.

Nagyvárad, 1907. január 11-én.

Az Igazgatóság.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaságnál legalább egy hó előtt saját nevére irt részvényét vagy részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárába letenni

A Polgári takarékpénztár r.-társaság 1906. évi zárszámadása.

TARTOZIK

Mérleg-számla.

KÖVETEL

Vagyon	korona		fill.		Teher	korona		fill.	
Pénzkészlet			180650	99	Részvénytőke...				
Váltótárca			3308534	30	2500 db. régi részv. 1906. évi szelvénynyel	500000			
Jelzálog kölcsönök:					2500 „ új „ 1907. „	500000		1000000	
törlesztéses (záloglevél) kölcsönök	616340	84			Alapok:				
kamatozó kölcsönök	438341		1054681	84	rendes tartalékalap*	80000			
Előlegek értékpapírokra			17643	20	ingatlan értékesítési alap**	15000			
Adósok folyó számlában			895634	93	nyugdíj alap***	14680		109680	
Értékpapírok s függő kamatai			367760	50	Betétek:				
Nyugdíjalap értékpapirjai			14232		könyvecskére	2399785	93		
Ingtatlanok			191676	02	folyó számlán	235559	52	2635345	45
Hátralékos törlesztő részletek (annuitások)			3744	75	Hitelezők			54713	54
Felszerelvények			2000		Visszleszámítás			1520786	73
					Jelzálogkölcsön			87388	62
					Magyar takarékpénztárak központi jelzálog-				
					bankjára átruházott jelzálog kölcsönök ...			531957	26
					Fel nem vett osztalék			376	
					Átmeneti tételek egyenlege			26028	
					Nyereség áthozat 1905. évről	626	97		
					Ez évi tiszta nyereség... ..	69660	96	70887	93
			6036558	53				6036558	53

* ez idei hezzájárulással 100-000.
 ** „ „ „ 20-000.
 *** „ „ „ 16073-20.

TARTOZIK

Nyereség- és Veszteség-számla.

KÖVETEL

Veszteség	korona		fill.		Nyereség	korona		fill.	
Üzleti költségek			7094	50	Nyereség áthozat 1905. évről			626	97
Tiszti fizetések és napi biztosok illetménye			18727	91	Kamat jövedelmek			281261	32
Kamatok, betétek, visszleszámítás, átruházott jelzálog kölcsönök stb. után			178504	07	Ingtatlanok jövedelme			8593	10
Összes adók			15964	42	Jutalék			8339	07
Leírások			8391	63	Leirt követelésekből befolyt			150	
Nyereség áthozat 1905. évről	626	97							
Ez évi tiszta nyereség	69660	96	70287	93					
			298970	46				298970	46

Nagyvárad, 1906. december 31.

Fleishacker Hugó
 pénztárnok.

Aczél Zsigmond
 vezérigazgató.

Balog Vilmos
 cégvezető-főkönyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Sarkadi Tihamér, elnök.

Dr. Kiss Döme **Schwartz Márton**
Léderer Manó **Stern Mózes**
Id. Moskovits Mór **Wechsler Adolf**
Dr. Weisz Márton.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Róz Simon

Szalai József **Szödényi Nándor**
Székely Sándor **Weisz Ernő.**

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket
Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

és divatruháza Nagyvárad, Fő-utca, a Széchényival szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltőket, valamint férfi és fiutéli kabátokat és ruhákat készen vagy méret után. Nagyválaszték mindennemű costum, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatkelmekben. Legnagyobb raktár pamut és cérna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kelengyékét minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehéreneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szőrme áruk, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéli könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3—5-ig,
Csütörtök délután 3—5-ig

Meghívás.

A Nagyváradi Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet folyó év január hó 16-án délután 4 órakor tartja

rendes évi közgyűlését

melyre a t. üzletrészeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatósági és felügyelői-bizottsági jelentés a II-ik évtársulat eredményéről.
2. A II-ik évtársulat üzleteredményének megállapítása, az osztalék kifizetést idejének meghatározása.
3. Esetleges indítványok

Nagyvárad, 1907. január hó 8.

Az igazgatóság.

Nagyváradi város VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. közönséget, hogy tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett vilámpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzátartozó szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Új varroda és szabász-terem.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérenemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Aruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állítanom valódi-ágáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitűnő tisztelettel, az Alkalmi Aruház tulajdonosa
SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentesüzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.

Nyomato t a Szent László-nyomdában Nagyváradon.